

**Európsky výbor
regiónov**

COTER-VII/012

146. plenárne zasadnutie 12. – 14. októbra 2021

STANOVISKO

Účinné zapojenie miestnych a regionálnych samospráv do prípravy partnerských dohôd a operačných programov na roky 2021 – 2027

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

- pripomína, že legislatíva EÚ pre politiku súdržnosti vyžaduje zapojenie samosprávy vo všetkých fázach programového obdobia, počnúc programovaním, cez implementáciu, monitorovanie až po vyhodnocovanie;
- zdôrazňuje, že zapojenie samosprávy do prípravy partnerských dohôd a operačných programov predstavuje kľúčovú podmienku pre ich strategické nastavenie tak, aby reflektovali reálne potreby územia a je presvedčený, že efektívne uplatnenie partnerstva a viacúrovňového riadenia je nevyhnutné pre lepšiu identifikáciu investičných priorít, ktoré majú byť podporené z EŠIF. Miestne a regionálne samosprávy by mali byť taktiež zapojené do procesu výberu indikátorov a regionálnych alokácií, ktorých výška by mala zodpovedať štrukturálnym problémom územia;
- vyjadruje hlboké znepokojenie nad tým, že zásadu partnerstva nie je možné riadne uplatňovať vo všetkých členských štátoch. Rokovania o partnerských dohodách a operačných programoch ukázali, že hoci sa vo väčšine prípadov s miestnymi a regionálnymi samosprávami konzultovalo, ich zapojenie nemalo formu úplného partnerstva, ako sa uvádza v európskom kódexe správania pre partnerstvo;
- vyzýva Európsku komisiu, aby podrobne monitorovala uplatňovanie princípu partnerstva tak v rámci neformálnych rokovaní s členskými štátmi, ako aj v rámci posudzovania návrhov partnerských dohôd a operačných programov a poskytovala členským štátom a relevantným orgánom odporúčania na zlepšenie partnerských procesov;
- požaduje, aby boli princípy partnerstva v plnej miere uplatňované aj v rámci nových nástrojov akými sú Fond spravodlivej transformácie, Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, resp. ďalšie nové nástroje financované v rámci NGEU.

Spravodajca

Juraj Droba (SK/EKR), predseda Bratislavského samosprávneho kraja

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Účinné zapojenie miestnych a regionálnych samospráv do prípravy partnerských dohôd a operačných programov na roky 2021 – 2027

I. POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNŮV

1. pripomína, že politika súdržnosti ako hlavný investičný nástroj EÚ je predovšetkým zameraná na znižovanie hospodárskych, sociálnych a územných rozdielov medzi regiónmi EÚ a riešenie štrukturálnych výziev, ako je tvorba pracovných miest, ochrana už existujúcich pracovných miest, konkurencieschopnosť, hospodársky rast a riešenie otázok súvisiacich so zmenou klímy, udržateľnou mobilitou a sociálnym vylúčením. Rovnako zdôrazňuje, že regióny, mestá a obce nesú zodpovednosť za komplexný a udržateľný rozvoj svojho územia, a preto by mali mať k dispozícii primerané finančné prostriedky na plnenie tejto úlohy;
2. zdôrazňuje, že pridaná hodnota politiky súdržnosti EÚ presahuje preukázaný pozitívny hospodársky, sociálny a územný vplyv, keďže zahŕňa aj záväzok členských štátov a regiónov k posilňovaniu európskej integrácie;
3. pripomína, že legislatíva EÚ pre politiku súdržnosti vyžaduje zapojenie samosprávy vo všetkých fázach programového obdobia, počnúc programovaním, cez implementáciu, monitorovanie až po vyhodnocovanie. V rámci programovania považuje za kľúčové ich plné zapojenie do procesov analýzy potrieb a identifikácie opatrení v rámci prípravy partnerských dohôd a tematických operačných programov pre adresovanie špecifických výziev v regiónoch a napĺňanie cieľov politiky súdržnosti. V opačnom prípade hrozí, že nastavenie týchto dokumentov nebude zodpovedať územným potrebám;
4. zdôrazňuje, že kľúčové pravidlá pre zapojenie partnerov sú zakotvené v Európskom kódexe správania pre partnerstvo v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov¹ (európsky kódex), ktorý zostáva v platnosti aj pre nové programové obdobie;
5. poznamenáva, že strategické plánovanie je základom úspešnej implementácie politiky súdržnosti. Jej kľúčovými dokumentmi sú partnerské dohody a operačné programy, ktoré definujú strategické priority, vrátane finančnej alokácie a navrhovaných opatrení, ktoré budú mať zásadný dopad na rozvoj regiónov v nasledujúcej dekáde;
6. vyzýva na čo najskoršie schválenie hlavných strategických dokumentov pre nové programové obdobie s cieľom čím skôr zahájiť samotnú implementáciu;
7. teší ho záujem slovenského predsedníctva Rady EÚ hlbšie sa venovať téme partnerstva v EŠIF s cieľom zlepšiť jeho uplatňovanie a je pripravený na vzájomnú spoluprácu;

¹ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 240/2014 zo 7. januára 2014 o európskom kódexe správania pre partnerstvo v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov

Uplatňovanie princípov partnerstva a viacúrovňového riadenia

8. zásada partnerstva a model viacúrovňového riadenia, ktoré sú založené na lepšej koordinácii medzi orgánmi verejnej správy, hospodárskymi a sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou, môžu účinne prispieť k lepšiemu sprostredkovaniu cieľov a výsledkov politiky EÚ;
9. pripomína, že partnerský prístup predstavuje participatívny a kolektívny proces zapájania verejných orgánov na európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni, ako aj relevantných sociálno-ekonomických partnerov a zástupcov občianskej spoločnosti;
10. poukazuje na skutočnosť, že uplatňovanie princípov partnerstva a viacúrovňového riadenia prispieva k lepšiemu identifikovaniu potrieb, posilňovaniu kolektívneho záväzku k napĺňaniu cieľov a „vlastníctva“ (*ownership*) zúčastnených partnerov a lepším komplementaritám s inými nástrojmi. Rovnako prispieva aj k posilňovaniu podpory pre spoločný európsky projekt informovaním o tom, ako politika súdržnosti prispieva k riešeniu lokálnych problémov, čím približuje EÚ bližšie k obyvateľom a znižuje demokratický deficit;
11. zastáva názor, že hĺbková analýza územia zo strany samosprávy je základom správneho nastavenia programov. Spolupráca aktérov na jednotlivých úrovniach riadenia navyše prispieva k lepším synergiám medzi ich politikami a predchádza duplicitě, resp. konfliktným prístupom na danom území;
12. zdôrazňuje, že regionálna a miestna samospráva má už bohaté skúsenosti s prípravou a implementáciou viacerých programových období, na ktorých je pre lepšie nastavenie nového programového obdobia nevyhnutné stavať v súlade so zásadou partnerstva. Pripomína však, že ich skúsenosti poukazujú aj na to, že rešpektovanie princípov partnerstva a viacúrovňového riadenia sa v jednotlivých členských štátoch EÚ rôzni a procesy zo strany ústredných orgánov nie sú vždy nevyhnutne inkluzívne;
13. konštatuje, že vo všeobecnosti je formálne partnerstvo uplatňované v decentralizovaných štátoch, resp. štátoch s federatívnym usporiadaním s etablovanými kooperačnými mechanizmami, pričom existuje priestor na zlepšenie, zatiaľ čo úloha samosprávy je v menších unitárnych štátoch často limitovaná. V mnohých štátoch zároveň prevláda sentiment, že čím ďalej sa regióny, mestá a obce nachádzajú od hlavného mesta, tým slabšia je ich účasť na procesoch prípravy programového obdobia. Vyzýva všetky členské štáty EÚ, aby zabezpečili riadne uplatňovanie viacúrovňového riadenia tak, aby z neho mali prospech všetky miestne a regionálne samosprávy;
14. vyjadruje hlboké znepokojenie nad tým, že zásadu partnerstva nie je možné riadne uplatňovať vo všetkých členských štátoch. Rokovania o partnerských dohodách a operačných programoch ukázali, že hoci sa vo väčšine prípadov s miestnymi a regionálnymi samosprávami konzultovalo, ich zapojenie nemalo formu úplného partnerstva, ako sa uvádza v európskom kódexe správania pre partnerstvo;

15. vyjadruje znepokojenie nad slabým pokrokom v niektorých členských štátoch pri otváraaní priestoru pre dialóg a komunikáciu s cieľom definovať regionálne strategické dokumenty na programové obdobie 2021 – 2027, a to až do extrémnej miery, keď ešte nie je známe pridelenie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov, ktoré sa majú sprístupniť na vykonávanie operačných programov;
16. je znepokojený hlavnými závermi štúdie², ktoré poukazujú na to, že zapojenie partnerov do prípravy nového programového obdobia sa zlepšilo len v obmedzenej miere v porovnaní s programovým obdobím 2014 – 2020 a spôsob uplatňovania partnerstva vykazuje len minimálne zmeny, čím jeho potenciál nie je plne využitý. Rovnako znepokojený je závermi, ktoré poukazujú na privysoký podiel samospráv, ktoré sú zapájané len do verejných konzultácií a chýba im priamejšie zapojenie do tvorby strategických dokumentov. V krajinách, v ktorých zásada partnerstva nie je riadne etablovaná a je len povrchná, by mala Európska komisia takisto pomôcť s preskúmaním mechanizmov s cieľom zaručiť jej náležité uplatňovanie;
17. vyzýva Európsku komisiu a členské štáty, aby oživilí atraktivitu financovania z prostriedkov politiky súdržnosti EÚ ďalším zjednodušením a obmedzovaním tzv. gold-platingu a aby zvážili zníženie zložitosti a prípadne aj počtu právnych predpisov a usmernení;
18. zastáva názor, že plnohodnotné partnerstvo nemôže byť vynútené žiadnym nariadením ani legislatívnou úpravou, ale je výsledkom dlhodobého dialógu založeného na vzájomnej dôvere a rešpekte, politickej kultúre a úprimného záujmu zúčastnených strán prinášať čo najlepšie riešenia pre územie. Poukazuje na to, že tento dlhodobý dialóg založený na dôvere si vyžaduje aj jasný a spoľahlivý právny a operačný rámec, za ktorý sú zodpovedné aj európske inštitúcie;
19. ľutuje, že v nariadení, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, sa nepožaduje uplatňovanie kódexu správania, ale sa iba odporúča zapojiť miestne a regionálne samosprávy, čo viedlo k tomu, že národné plány obnovy a odolnosti boli pripravované za zatvorenými dverami a len s úplne minimálnym zapojením a bez výrazného príspevku miestnych a regionálnych samospráv, čím vzniká riziko v oblasti čerpania a využívania fondov; Miestne a regionálne samosprávy sa tak *de facto* stávajú len subjektmi, ktoré vykonávajú rozhodnutia prijaté členskými štátmi na základe ich vlastných právomocí.
20. upozorňuje, že potenciál partnerstva je vo viacerých štátoch nedostatočne využívaný a zohľadňovaný a vyzýva na hľadanie príkladov dobrej praxe, ktoré umožnia efektívne zapojenie aktérov. Zároveň ľutuje, že vlády viacerých členských štátov nie sú otvorené novým prístupom pre zapojenie partnerov a replikujú zaužívané modely z minulosti, čo bráni uplatňovaniu efektívneho partnerstva. V tejto súvislosti však víta zámer Európskej komisie znovu obnoviť „Európske spoločenstvo pre partnerské postupy“ za účelom výmeny skúseností a budovania kapacít a je pripravený aktívne prispievať v rámci tejto iniciatívy;
21. zdôrazňuje, že mobilizácia aktérov, posilňovanie ich kapacít a zohľadnenie ich názorov zostáva najväčšou výzvou pre uplatňovanie partnerstva a ľutuje, že viaceré námietky samospráv

² *Application of the principles of partnership and multi-level governance in Cohesion Policy programming*, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/effcb753-a6ff-11eb-9585-01aa75ed71a1>.

z minulého programového obdobia neboli vzaté na vedomie a problémy s mobilizáciou partnerov tak naďalej pretrvávajú. Vyzýva preto Európsku komisiu, aby od členských štátov požadovala, aby vysvetlili dôvody nezohľadnenia a predstavili konkrétne opatrenia zamerané na mobilizáciu a posilnenie zainteresovaných strán v novom programovom období;

22. zastáva názor, že efektívne nastavenie procesov viacúrovňového riadenia si vyžaduje nielen vertikálny prístup zapojením jednotlivých úrovni riadenia, ale rovnako aj horizontálnu dimenziu zapojením relevantných sociálno-ekonomických partnerov, zástupcov občianskej spoločnosti či akademickej obce;
23. poukazuje na skutočnosť, že miestne samosprávy sa často cítia byť nedostatočne zastúpené a majú dojem, že zohrávajú iba minimálnu úlohu v prípravných procesoch alebo že nie sú v tejto súvislosti vypočítané. Tie sú vzhľadom na veľký počet obcí v rokovaní zastúpené prevažne svojimi zastrešujúcimi asociáciami, ktoré tak v procese prípravy zohrávajú dôležitú úlohu. V rámci ich štruktúr je však potrebná primeraná kapacita na zabezpečenie efektívneho toku informácií smerom k mestám a obciam, aby boli dostatočne informované o prebiehajúcich procesoch a mali možnosť ich prostredníctvom svojich asociácií ovplyvňovať;
24. zdôrazňuje, že samosprávy musia zohrávať prvoradú úlohu v rámci monitorovacích výborov operačných programov a rovnako vyzýva riadiace orgány na plné zapojenie samosprávy aj do prípravy programov Interreg;
25. požaduje, aby boli princípy partnerstva v plnej miere uplatňované aj v rámci nových nástrojov, akými sú Fond spravodlivej transformácie, Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, resp. ďalšie nové nástroje financované v rámci NGEU. Poukazuje na zásadný vplyv, ktorý bude mať Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti na politiku súdržnosti a na riziko možných duplicit a rozporov medzi týmito nástrojmi;
26. požaduje aby bol princíp partnerstva efektívne uplatňovaný aj v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) pri tvorbe a implementácii strategických plánov, pričom by sa malo zabezpečiť výrazné zapojenie miestnych a regionálnych samospráv, najmä pokiaľ ide o intervencie v rámci Európskeho poľnohospodárskeho fondu na rozvoj vidieka (EPFRV). Zdôrazňuje príležitosti, ktoré ponúka uplatňovanie zásady partnerstva v SPP, najmä v súvislosti s hľadaním synergií medzi projektmi financovanými v rámci EFRR a druhého piliera SPP;
27. zdôrazňuje význam paralelnej diplomacie regionálnej a miestnej samosprávy na európskej úrovni a vyzýva Európsku komisiu, aby do rokovaní o podobe partnerských dohôd a operačných programov zapájala aj samosprávy, ktoré svojou argumentáciou založenou na konkrétnych dátach a znalostiach problémov územia dokážu prispieť k efektívnejšiemu a realistickejšiemu nastaveniu priorít v rámci strategických dokumentov;
28. zdôrazňuje, že miestne a regionálne samosprávy môžu svoje operačné programy formovať takým spôsobom, aby sa uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti dostalo na popredné miesto v súlade s článkom 16 písm. f) medziinštitucionálnej dohody a s ambíciou Európskej komisie začleniť uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti do programov EÚ a plánom zaviesť metodiku posudzovania rodového vplyvu v posúdeniach vplyvu najneskôr do 1. januára 2023. Vyzýva

členské štáty a miestne a regionálne samosprávy, aby túto skutočnosť zohľadnili vo všetkých fázach plánovania;

29. zdôrazňuje, že rozdiely v načasovaní prípravy národných plánov obnovy a odolnosti a partnerských dohôd môžu v niektorých prípadoch brániť účinnej inštitucionálnej koordinácii a obmedzovať nachádzanie synergií. Potenciálna priorita financovania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti pred politikou súdržnosti môže vzhľadom na tlak na rýchle vykonávanie a využívanie obmedziť činnosti pri programovaní a implementácii politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027, čo prispeje k ďalším oneskoreniam a problémom pri čerpaní finančných prostriedkov politiky súdržnosti. Upozorňuje na riziko nerovnomerného oživenia rôznych území Európy a nárastu nerovností v dôsledku absencie územného prístupu pri vypracovaní plánov financovaných z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Vyzýva preto európske a národné orgány, aby urýchlili prípravu partnerských dohôd a operačných programov a posilnili synergie partnerských dohôd a národných plánov obnovy a odolnosti;
30. požaduje, aby boli samosprávam zasielané relevantné dokumenty v dostatočnom časovom predstihu pred pracovnými stretnutiami. Zároveň ľutuje, že partneri majú často len veľmi krátky čas na pripomienkovanie dokumentov, a preto požaduje, aby im bol poskytovaný adekvátny časový rámec primeraný významu pripomienkovaných dokumentov. Zapojenie regionálnej a miestnej samosprávy nesmie mať len formálny charakter a k vzneseným pripomienkam by mala byť vždy poskytnutá spätná väzba;
31. vyzýva Európsku komisiu, aby podrobne monitorovala uplatňovanie princípu partnerstva tak v rámci neformálnych rokovaní s členskými štátmi, ako aj v rámci posudzovania návrhov partnerských dohôd a operačných programov a poskytovala členským štátom a relevantným orgánom odporúčania na zlepšenie partnerských procesov;
32. navrhuje zorganizovať v spolupráci so slovinským predsedníctvom Rady EÚ spoločný workshop zameraný na zapájanie regionálnej a miestnej samosprávy a zohľadňovanie jej názorov s cieľom zefektívniť prípravu a implementáciu programov politiky súdržnosti a zároveň navrhuje, aby sa téma partnerstva v EŠIF riešila v kontexte iniciatívy „Lepšia právna regulácia“ a bola zaradená aj do programu zasadnutí Rady s cieľom poukázať na prínos efektívneho partnerstva a viacúrovňového riadenia pri príprave a implementácii programov politiky súdržnosti a so zámerom poukázať na to, že tento prístup pomáha pri dosahovaní spoločných politických cieľov EÚ, a preto by sa mal uplatňovať aj v ostatných politických oblastiach;

Európsky kódex správania pre partnerstvo v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov

33. vyzdvihuje úlohu, ktorú má európsky kódex správania pre partnerstvo a zásada partnerstva pri posilňovaní kolektívneho záväzku k politike súdržnosti a zapojenia do nej;
34. pripomína, že európsky kódex správania poskytuje detailné odporúčania pre efektívne uplatňovanie partnerstva pri zohľadnení špecifických potrieb na miestnej a regionálnej úrovni;

35. zdôrazňuje, že Všeobecné nariadenie v článku 6 požaduje vyvážené zapojenie partnerov do tvorby partnerských dohôd a operačných programov a rešpektovanie európskeho kódexu. Vyzýva preto riadiace orgány a centrálné koordinačné orgány na plné uplatňovanie týchto požiadaviek a zapájanie partnerov nad rámec len formálnych konzultácií;
36. má v súlade so svojimi politickými prioritami na roky 2020 – 2025 ambíciu podrobne monitorovať uplatňovanie európskeho kódexu počas prípravy partnerských dohôd a operačných programov³. Žiada tiež, aby Komisia pred schválením národných partnerských dohôd a operačných programov overila účinné uplatňovanie zásady partnerstva;
37. podotýka, že princíp partnerstva bol v rámci európskeho kódexu vytvorený pre programové obdobie 2014 – 2020 a nereflektuje preto nové nástroje a situáciu od vypuknutia pandémie. Zastáva preto názor, že princíp partnerstva by mal byť v rámci európskeho kódexu posilnený, na čo vyzýval už vo svojich predchádzajúcich stanoviskách;
38. požaduje plné zapojenie regionálnych a miestnych samospráv do strednodobého preskúmania programového obdobia 2021 – 2027. Súčasťou procesu by malo byť aj stanovisko VR o skúsenostiach s vykonávaním počas prvých rokov a očakávania miestnych a regionálnych samospráv v súvislosti s finančným krytím, ako aj technickým vykonávaním počas zvyšku súčasného programového obdobia. Ďalším výsledkom by mohlo byť vypracovanie štúdie, ktorá vyhodnotí skúsenosti s aplikáciou odporúčaní európskeho kódexu po 10 rokoch od jeho zavedenia v roku 2024. VR by mal byť zapojený do vypracovania referenčného rámca štúdie, mal by o nej diskutovať a mal by byť prizvaný k formulovaniu odporúčaní zameraných na monitorovanie záverov štúdie.
39. vyzýva Európsku komisiu, aby podrobne monitorovala a vyhodnocovala implementáciu európskeho kódexu a v prípade nedostatočného uplatňovania partnerstva pristúpila k jeho revízii na základe príkladov dobrej praxe v členských štátoch. Vyzýva Európsku komisiu, aby v prípade revízie kódexu zohľadnila odporúčania tohto stanoviska, ako aj závery z expertných workshopov;
40. odporúča Európskej komisii, aby na základe zozbieraných dobrých príkladov vyzvala členské štáty, aby vypracovali akčné plány na zlepšenie partnerského prístupu pri vykonávaní a monitorovaní súčasného programového obdobia;
41. zároveň odporúča Európskej komisii zväziť vytvorenie barometra pre aplikáciu partnerstva, ktorý by podnecoval k jeho dôkladnejšiemu uplatňovaniu;

„Place-based“ prístup

42. zdôrazňuje, že zapojenie samosprávy do prípravy partnerských dohôd a operačných programov predstavuje kľúčovú podmienku pre ich strategické nastavenie tak, aby reflektovali reálne potreby územia a je presvedčený, že efektívne uplatnenie partnerstva a viacúrovňového riadenia je nevyhnutné pre lepšiu identifikáciu investičných priorít, ktoré majú byť podporené z EŠIF.

3

<https://cor.europa.eu/sk/our-work/Pages/cor-priorities.aspx>.

Pre efektívne zacielenie investícií je nevyhnutné zohľadniť regionálne a miestne špecifiká územia, vrátane prírodných a demografických faktorov, ktoré ich znevýhodňujú. Miestne a regionálne samosprávy by mali byť taktiež zapojené do procesu výberu indikátorov a regionálnych alokácií, ktorých výška by mala zodpovedať štrukturálnym problémom územia. Vzhľadom na rozdiely medzi regiónmi a v rámci regiónov je stále potrebné investovať do základnej infraštruktúry, ktorá poskytuje základné služby v oblasti životného prostredia, dopravy, informačných a komunikačných technológií, sociálnych služieb, zdravotníctva a vzdelávania;

43. zdôrazňuje, že sú to práve regióny, mestá a obce, ktoré disponujú znalosťami o území a jeho hlavných výzvach v spojitosti s dosiahnutím európskych cieľov, ako je zelená dohoda, a globálnymi agendami, ako sú ciele udržateľného rozvoja. Poznajú silné a slabé stránky v rámci sociálno-ekonomickej štruktúry územia (napr. oblasti s problémami s mobilitou, so životným prostredím, s klímou, energetickou transformáciou, sociálnou inklúziou a bojom proti nerovnostiam, vzdelávaním, digitalizáciou a pod.) a na základe dát dokázu vyhodnotiť očakávaný vplyv jednotlivých intervencií a predkladať návrhy na cielenejšie opatrenia alebo prepracovanie existujúcich opatrení;
44. zdôrazňuje, že pandémia COVID-19 opäť poukázala na význam miestnych a regionálnych samospráv pri využívaní štrukturálnych a investičných fondov, pričom sa odhalil nedostatok finančných prostriedkov v mnohých samosprávach. V tejto súvislosti víta opatrenia flexibility, ktoré zaviedla Európska komisia v rámci investičných iniciatív CRII a CRII+. Vyzýva Komisiu, aby predložila návrh na predĺženie miery spolufinancovania vo výške 100 % o ďalší rok, predĺženie pravidla N+ 3 a dočasné zvýšenie hranice *de minimis* pre štátnu pomoc, aby miestne a regionálne samosprávy získali v týchto ťažkých časoch dostatočnú podporu;
45. zastáva názor, že „place-based“ prístup dokáže výrazne prispieť k udržateľnej zelenej a digitálnej transformácii a odporúča realizovať častejšie posudzovanie územného vplyvu v rámci jednotlivých cieľov politiky súdržnosti, ako aj Európskej zelenej dohody a Digitálnej stratégie.
46. zastáva názor, že „place-based“ prístup založený na integrovanom prístupe by mal byť posilnený na úkor čisto sektorového prístupu pri riešení výziev v území. Sú to práve negatívne dôsledky „rezortizmu“ a pretláčania vlastných záujmov zúčastnených aktérov, ktoré bránia komplexnému a integrovanému prístupu k riešeniu problémov;
47. zastáva názor, že integrované územné stratégie regiónov a miest (založené na ITI a miestnom rozvoji vedenom komunitou) majú enormný potenciál pozitívne ovplyvňovať zameranie národných operačných programov berúc do úvahy špecifické výzvy na regionálnej a miestnej úrovni. Požaduje preto, aby operačné programy boli v súlade s týmito stratégiami za účelom adresného zamerania intervencií. Do príslušných sekcií operačných programov by mal byť zakomponovaný aj regionálny priemet s cieľom predísť nezrovnalostiam medzi jednotlivými strategickými dokumentami;
48. víta, že v programovom období 2027 – 2027 bude v rámci implementácie kladený silný dôraz na integrované územné investície a zastáva názor, že v oblastiach, kde je to vhodné, by

opatrenia navrhované v integrovaných stratégiách mali byť automaticky podporené bez potreby vyhlasovania dopytových výziev. Stratégie ITI by mali byť koncipované komplexne a zahŕňať intervencie bez ohľadu na kompetencie aktérov (štát, regióny, obce);

49. pripomína, že v regiónoch EÚ v rámci implementácie ITI existujú etablované kooperačné platformy založené na princípoch partnerstva a viacúrovňového riadenia, ktoré dokážu jasne pomenovať kľúčové výzvy a identifikovať najvhodnejšie riešenia;
50. požaduje vytvorenie efektívnych mechanizmov, ktoré samospráve umožnia podieľať sa na výbere intervencií v rámci ITI na základe územného princípu a to bez ohľadu na kompetencie aktérov. Odporúča Európskej komisii a členským štátom analyzovať existujúce efektívne kolaboračné mechanizmy v členských štátoch, ktoré môžu slúžiť ako príklady dobrej praxe;
51. považuje za prospešné pristupovať k identifikácii priorít v rámci menších dynamických tematických skupín, ktoré budú na základe verifikovateľných územných dát analyzovať výzvy a navrhovať riešenia v rámci danej sektorovej témy;
52. je si vedomý toho, že nedostatok dát na regionálnej úrovni a v rámci cezhraničných regiónov predstavuje prekážku pre efektívne zacielenie investícií. Vyzýva preto Európsku komisiu, aby posilnila zber štatistických dát (prostredníctvom Eurostatu a programu ESPON) na úrovni NUTS 3 v rámci jednotlivých sektorových politík relevantných pre ciele politiky súdržnosti, ktoré budú zároveň slúžiť aj na meranie dosahovaného progresu v území. Za vhodný nástroj považuje aj *EU Social Progress Index*, ktorého aktualizovanú verziu Európska komisia predstavila koncom roka 2020;
53. za prekážku pre efektívne zapojenie samosprávy považuje aj nedostatočné administratívno-analytické kapacity a požaduje ich posilňovanie v novom programovom období;

Využívanie digitálnych nástrojov a dôsledky pandémie

54. ľutuje, že v dôsledku vypuknutia pandémie došlo k oneskoreniu rokovaní o programoch EÚ medzi legislatívnymi orgánmi, a teda k oneskoreniu prípravy partnerských dohôd a operačných programov, ktoré neboli dokončené včas pred začiatkom nového programového obdobia a vyzýva na okamžitú akceleráciu prípravných prác a zintenzívnenie diskusií;
55. rovnako ľutuje, že opatrenia prijaté na zmiernenie šírenia pandémie viedli aj k oneskoreniu, resp. odloženiu spolupráce s regionálnou a miestnou samosprávou, v niektorých prípadoch až o niekoľko mesiacov, čo bude mať negatívny vplyv na rozvoj ich území;
56. varuje pred tendenciami vedúcimi k centralizácii pri programovaní a implementácii EŠIF v dôsledku pandémie a paralelnému priebehu dvoch programových období;
57. konštatuje, že kríza spojená s pandemiou umožnila aj zapájanie partnerov, a to rozšíreným využívaním digitálnych komunikačných nástrojov, ktoré do určitej miery zjednodušili interakcie medzi aktérmi a majú potenciál pozitívne vplývať na vyvážené zapájanie partnerov, ktorí by inak neboli schopní na prípravných procesoch participovať;

58. podotýka však, že možnosti pre interakciu partnerov sú v rámci online stretnutí často limitované, a preto považuje za potrebné neustále zlepšovať podmienky interakcie s partnermi počas online stretnutí. Pre lepšiu facilitáciu online stretnutí je potrebné osvojiť si rôzne techniky a prístupy k vedeniu diskusií, k čomu môže slúžiť aj technická asistencia;
59. odporúča, aby sa na príkladoch dobrej praxe s využívaním online nástrojov a interaktívnej komunikácie stavalo aj do budúcnosti, zastáva však názor, že digitálne riešenia nedokážu nahradiť fyzické stretnutia a konzultácie a mali by byť využívané len ako doplnkový spôsob so zreteľom na formát a charakter diskusie.

V Bruseli 12. októbra 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov

Apostolos Tzitzikostas

Generálny tajomník
Európskeho výboru regiónov

Petr Blížkovský

II. POSTUP

Názov	Účinné zapojenie miestnych a regionálnych samospráv do prípravy partnerských dohôd a operačných programov na roky 2021 – 2027
Referenčný dokument	–
Právny základ	článok 307 ZFEÚ
Postup podľa RP	článok 41 písm. b) bod i) rokovacieho poriadku VR
Dátum žiadosti Rady/EP/Komisie	6. mája 2021, žiadosť predsedníctva Rady EÚ
Dátum rozhodnutia predsedu/predsedníctva	4. mája 2021
Príslušná komisia	komisia pre politiku územnej súdržnosti a rozpočet EÚ
Spravodajca	Juraj Droba (SK/EKR), predseda Bratislavského samosprávneho kraja
Analytická poznámka	25. mája 2021
Prerokovanie v komisii	22. júna 2021
Dátum schválenia v komisii	22. júna 2021
Výsledok hlasovania v komisii (prijaté väčšinou hlasov, jednomyselne)	prijaté väčšinou hlasov
Dátum schválenia na plenárnom zasadnutí	12. októbra 2021
Predchádzajúce stanoviská výboru	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Kódex správania pre partnerstvo</i>⁴ – <i>Výsledok rokovaní o dohodách o partnerstve a operačných programoch</i>⁵ – <i>Budúcnosť politiky súdržnosti po roku 2020</i>⁶ – <i>Konečné závery a odporúčania skupiny na vysokej úrovni pre zjednodušenie EŠIF po roku 2020</i>⁷ – <i>Všeobecné nariadenie</i>⁸ – <i>Odporúčania pre úspešné vypracovanie stratégií regionálneho rozvoja po roku 2020</i>⁹
Dátum konzultácie so sieťou na monitorovanie subsidiarity	–

⁴ [Ú. v. EÚ C 17, 19.1.2013, s. 13.](#)

⁵ [Ú. v. EÚ C 313, 22.9.2015, s. 31.](#)

⁶ [Ú. v. EÚ C 306, 15.9.2017, s. 8.](#)

⁷ [Ú. v. EÚ C 176, 23.5. 2018, s. 51.](#)

⁸ [Ú. v. EÚ C 86, 7.3.2019, s. 41.](#)

⁹ [Ú. v. EÚ C 39, 5.2.2020, s. 11.](#)